
Orientacions sobre els debats virtuals

PID_00249967

Enric Gil Garcia
Montse Guitert Catasús
Teresa Romeu Fontanillas

Temps mínim de dedicació recomanat: 3 hores

Índex

Introducció.....	5
1. Què és un debat virtual? Un espai de participació a l'aula.....	7
1.1. Definició	7
1.2. Objectius	8
2. El debat virtual: argumentació, normes i actituds.....	10
2.1. Els textos argumentatius. La tècnica argumentativa	10
2.2. Normes formals de participació	13
2.3. L'etiqueta en el debat	18
3. Etapes d'un debat virtual.....	22
3.1. Preparació	22
3.2. Desenvolupament	24
3.3. Conclusions i tancament	27
4. L'avaluació del debat.....	29
Bibliografia.....	33

Introducció

La interacció en entorns virtuals i el debat com a eina d'aprenentatge

En un entorn virtual d'aprenentatge la interacció que es produeix és mitjançada per la tecnologia, i les possibilitats que ens ofereix són enormes, atès que permet fer coincidir de manera asincrònica (o sincrònica) els estudiants i afavoreix que construeixin el seu propi aprenentatge. En el Campus Virtual de la UOC s'esdevenen aquestes interaccions multidireccionals en els diferents espais de l'aula, preferentment en els fòrums i els debats, lloc de trobada de docents i estudiants, que, alhora, és lloc d'intercanvi d'informació i de treball col·laboratiu. En el fòrum els estudiants poden plantejar dubtes, avançar tasques de l'assignatura, participar en la fase prèvia de la formació d'equips de treball, formular preguntes, proposar lectures, etc. És un espai que implica sociabilitat,

«un microcosmos, amb normes, regles de funcionament pròpies, en el qual es negocien posicions, estatus, funcions, etc. De cap manera és un simple contenidor de missatges, una mera novetat tècnica, un concepte o el simple teló de fons d'un joc de relacions. Un fòrum virtual és un microambient, un joc d'esdeveniments que puntuen el naixement de fenòmens de sociabilitat. És, per dir-ho en altres paraules, un element bàsic de la vida social als entorns virtuals».

Núñez, Gálvez i Vayreda (2003).

Com assenyalen els autors, no és un simple contenidor de missatges, sinó alguna cosa més: **un espai que genera relacions i en el qual també es fa possible l'aprenentatge**. El debat virtual, que és un tipus de fòrum, n'és un exemple, ja que s'inscriu habitualment en una de les tasques que es duen a terme en el marc del pla docent de les assignatures i en el qual es planteja assolir un objectiu competencial que és molt rellevant: **adquirir habilitats de comunicació en un entorn virtual d'aprenentatge**. Aquest objectiu no és present tan sols en les matèries de Competències TIC, sinó que ha d'acompanyar l'estudiant al llarg dels seus estudis a la UOC. Les habilitats comunicatives, que estan íntimament relacionades amb les habilitats socials, formen part del seu bagatge i han de ser posades en joc semblantment a com es desenvolupen en el món fora de línia. En l'entorn mitjançat per les TIC on s'integra el debat, però, hi ha unes normes distintives pròpies del format hipertextual i en les quals cal tenir presents els elements de la comunicació que hi participen, amb la consciència de l'asincronia (no hi ha coincidència en el temps) i la necessitat de la col·laboració per a generar coneixement.

En aquest material començarem definint què és un debat virtual, posant èmfasi en la seva importància pel que fa als vessants comunicatiu i col·laboratiu; marcarem els seus objectius i el situarem en el marc dels textos argumentatius, tot ressaltant el valor de la tècnica argumentativa i de les normes formals de participació, així com la necessitat de seguir una correcta actitud digital (eti-

queta). A continuació ens centrarem en les fases del debat (preparació, desenvolupament i conclusions). No podem oblidar l'organització del debat i la seva arquitectura, de la mateixa manera que és obligatòria la referència als fils de conversa i al paper del docent com a moderador. Per a acabar, analitzarem els criteris d'avaluació del debat virtual i com ens permeten concloure que l'objectiu competencial més rellevant ha estat assolit.

1. Què és un debat virtual? Un espai de participació a l'aula

En aquest primer apartat estudiarem què és un debat virtual com a forma de comunicació i col·laboració a la xarxa i com a espai d'aprenentatge. Igualment, definirem els seus objectius fonamentals.

1.1. Definició

Un debat virtual es pot definir des del punt de vista tècnic com un fòrum asincrònic en el qual diferents participants, amb la presència d'un moderador, intervenen regularment (i amb un temps limitat) mitjançant la discussió sobre un tema que es proposa amb anterioritat.

Es tracta d'un **espai de comunicació**, ja que es produeix interacció entre els participants, i aquests posen en pràctica les seves habilitats comunicatives en un entorn regulat pel moderador. En el marc de la UOC, aquestes habilitats s'inscriuen en unes estratègies i metodologia definides en el pla docent de l'assignatura; per tant, des d'un punt de vista acadèmic esdevé un espai d'interacció formal.

La comunicació és **asincrònica i no seqüencial**, atès que no hi ha necessàriament coincidència en el temps i no cal consultar els missatges en un ordre estricte. Hi ha un límit temporal de participació, definit pels dies en què es troba obert el debat virtual, i en aquest període no cal que tothom faci les seves intervencions al mateix temps, sinó que un estudiant pot llegir els missatges publicats i tenir un marge per a preparar els seus. Aquí trobem una clara diferència respecte als debats presencials, que són més espontanis, però també té els seus avantatges.

Per consegüent, el debat ens ofereix un **espai per a la reflexió** al voltant d'un tema que ha estat predefinit i que disposa del suport d'un cas pràctic o textos que fomenten la discussió. Aquests marquen uns focus temàtics sobre els quals es desenvoluparan paral·lelament diferents fils de conversa.

El debat es constitueix com un **fòrum obert de participació**: el receptor dels missatges és el grup d'estudiants de l'assignatura i el seu professor col·laborador, que intercanvien els seus rols pels d'emissors amb una relativa freqüència al llarg de tot el procés.

Un dels aspectes més destacats dels debats virtuals és el seu **potencial col·laboratiu**: malgrat que perd espontaneïtat en relació amb el debat fora de línia, pot afavorir la construcció del coneixement en l'enriquiment que produeix l'intercanvi d'opinions ben argumentades, els contraarguments, la

revisió de les pròpies posicions i el reconeixement de les alienes, el foment del pensament crític així com l'aprenentatge de les actituds i els valors en un entorn virtual:

«L'entorn d'aprenentatge en línia és particularment apropiat per a afavorir la reflexió escrita, la interacció grupal i, amb això, l'aprenentatge col·laboratiu. En la comunicació intervinguda per ordinador, l'estudiant, per mitjà de la seva interacció amb companys i experts que poden no estar treballant junts en espai i temps, construeix el coneixement en un procés en el qual els participants exploren problemes, discuteixen les seves posicions en una forma reflexiva i reavaluen les seves posicions.»

Ruiz Molina (2007, pàg. 5).

És lògic, doncs, que el debat virtual també esdevingui un **espai d'argumentació** (Guitert i Romeu, 2008): l'intercanvi de punts de vista sobre el focus temàtic analitzat ha de seguir, com veurem, un ordre en la presentació de les idees que deixi veure com es lliguen les unes amb les altres i, a partir de les informacions prèvies de què disposen els estudiants, mostri el lligam entre les tesis proposades i la seva demostració. Cal que en el debat apareguin idees noves i que no es redueixi a parafrasejar tan sols les idees ja exposades. I entre aquestes idees cal que hi hagi un lligam que els ofereixi consistència.

Finalment, com a culminació, el debat virtual es converteix en un **espai privilegiat d'aprenentatge**, en el qual els participants fan possible que les dades i informacions transmeses puguin assolir el rang de coneixements construïts en un procés de discussió que no és una simple suma de missatges, sinó una estructura unitària ben sòlida.

1.2. Objectius

Com ja hem comentat més amunt, en el debat virtual de la UOC es pretén assolir un objectiu competencial de gran importància:

Adquirir habilitats de comunicació en un entorn virtual d'aprenentatge.

Aquestes habilitats comunicatives seran posades en joc al llarg de la trajectòria acadèmica dels estudiants i també ho podran ser en el vessant professional. Encara que és un objectiu que es palesa en les assignatures de Competències TIC, cal no oblidar altres objectius que també es troben en els debats presencials: l'ús i processament de la informació, el treball en equip i la reflexió crítica:

«De forma més concreta, es pretén que l'estudiant adquireixi coneixements de l'assignatura; comparteixi coneixements, recursos i experiències amb els companys en el marc d'una pràctica grupal avaluada individualment, i es familiaritzi amb eines de treball autònom per a l'aprenentatge.»

Ruiz Molina (2007, pàg. 5).

Sens dubte, el debat asíncron afavoreix el treball col·laboratiu mitjançant la interacció que s'esdevé en un espai on els estudiants participen de manera activa llegint les intervencions dels altres i generant les seves pròpies amb una preparació prèvia, obrint temes de discussió i responent als ja oberts, compartint enllaços i arxius i fomentant la tècnica argumentativa, sempre amb la moderació del docent, que pot ser més o menys intervencionista. En resum, un exercici d'escriptura reflexiva basat en un document o cas de referència a partir del qual es despleguen les habilitats comunicatives i dialèctiques dels participants.

És per això que al costat de l'objectiu general del debat se'n poden enumerar altres d'específics que contribueixen al seu potencial pedagògic:

- 1) Adquirir coneixements de l'assignatura mitjançant la lectura del cas o el document que es treballa.
- 2) Utilitzar raonablement la informació digital, tot citant les fonts i incorporant-la coherentment en el discurs.
- 3) Aprendre a emprar la tècnica argumentativa, partint de premisses i deduint-ne conclusions. Si escau, generar contraarguments.
- 4) Aprendre a discutir en un entorn virtual, posant en joc les idees pròpies i respectant les dels altres. Això permet fomentar el treball col·laboratiu i la construcció col·lectiva del coneixement.
- 5) Seguir les normes formals de participació en un debat virtual.
- 6) Emprar correctament els fils de conversa: saber si és pertinent obrir-ne un de nou o respondre els ja existents.
- 7) Aprendre a espaiar les intervencions i no publicar-les totes alhora.
- 8) Diferenciar entre l'estructura del debat virtual i altres tipologies textuais per tal d'establir una extensió moderada dels missatges.
- 9) Tractar els conceptes relacionats amb el cas o document que es treballa i no sortir del tema.
- 10) Dur a terme una moderació del debat (per part del docent) que no n'impedeixi l'espontaneïtat i fluïdesa.
- 11) Respectar els temps d'inici i cloenda del debat.
- 12) Mantenir en tot moment una correcta actitud digital, seguint les normes de l'etiqueta.

2. El debat virtual: argumentació, normes i actituds

En aquest segon apartat situarem les intervencions del debat en el marc dels textos argumentatius, aprenent la tècnica que ens permetrà intervencions adequades, coherents i cohesionades. Definirem tot seguit les normes formals de participació en el debat virtual i, per a acabar, abordarem l'actitud digital i les normes de l'etiqueta en una discussió d'aquestes característiques; és a dir, les normes de comportament i actituds que hem de seguir en qualsevol entorn virtual.

2.1. Els textos argumentatius. La tècnica argumentativa

El debat en entorns virtuals és un espai per a la reflexió, per a l'intercanvi de punts de vista sobre un tema relacionat amb els estudis a partir d'un cas que s'analitza o un document de referència. Les intervencions dels estudiants han d'expressar en tot moment **idees ben argumentades**, que no siguin una còpia d'idees ja plantejades, sinó que obrin noves línies distintives, sense oblidar el lligam o nexa d'unió amb les informacions prèvies que ja han estat processades.

Quin tipus de text és un debat? Quines característiques tenen aquests textos? De quina manera es pot garantir l'eficàcia comunicativa i la contribució al coneixement d'aquests debats?

Un debat forma part dels textos argumentatius, que són els que «expressen els punts de vista i la volició dels parlants en cada situació de la vida col·lectiva. Estan constantment presents en els judicis i opinions que vessem en les converses diàries. [...] En l'escriptura d'àmbit universitari constitueixen part essencial de les destreses comunicatives acadèmiques, per tal com concentren la capacitat de manifestar amb rigor judicis crítics pertinents» (Lluch i Nicolàs, 2015, pàg. 31). Aquests textos, doncs, se centren en l'argumentació, és a dir, a fer servir bones raons de manera rigorosa i amb pensament crític. Hi ha un contingut que s'exposa i unes raons que es defensen: el que explico i per què ho faig. L'esquema del text argumentatiu és el següent (adaptat de Lluch i Nicolàs, 2015, pàg. 33):

1) **Tesi**: opinió que es vol argumentar respecte a un determinat contingut.

2) **Desenvolupament**: premisses i argumentació raonada de la tesi i en contra de l'antítesi. S'hi poden afegir exemples que serveixin per a il·lustrar la tesi. També es poden fer servir contraarguments en contra de la tesi.

3) **Conclusió:** a partir de la tesi proposada al començament i de les premisses formulades en el desenvolupament es referma la tesi defensada o la seva crítica.

Per a emprar la tècnica argumentativa en un debat virtual haurem de tenir presents, per tant, dos elements en tot argument:

1) **Les premisses** (Aristòtil les definia com allò que posem prèviament en un sil·logisme) constitueixen la part de l'argument en què es fonamenta tot el procés argumentatiu. Prenen la forma de fets observats, constatables i concrets, de marcs teòrics (de diferents àmbits del saber), de dades que es poden universalitzar i que serviran per a inferir-ne conseqüències. És important tenir la capacitat d'identificar les premisses, ja que normalment es troben connectades entre elles.

2) **Les conclusions** (definides per Aristòtil com allò que se segueix de les premisses) són uns enunciats que tanquen l'argumentació i en els quals és manifest el lligam lògic amb les premisses. Es tracta d'una recapitulació que justifica la tesi formulada a la primera fase.

Si es dona la premissa A, aleshores tindrà lloc la conclusió B.

Si hi ha un seguit de fets i dades concloents (A), llavors tindrà lloc B.

Fixem-nos en l'exemple següent, extret d'un debat virtual de l'assignatura de l'àmbit de competències digitals:

Aquí tractem el tema de com es concilia la vida personal i laboral amb el treball en l'equip virtual. Jo diria que, com es diu en el documental, a la nostra vida tenim diferents espais d'activitat i de relació, on encabim el temps que dediquem als nostres interessos i obligacions.

Les obligacions són difícils de modificar; per això, a l'hora de buscar un espai per a treballar amb el nostre grup, la reorganització s'haurà de fer tenint en compte el nostre temps lliure, decidint quina quantitat volem o hem de dedicar a l'estudi.

El meu propòsit en començar un grau universitari va ser que no me l'ocupés totalment, però no sempre ho he pogut complir, perquè segons quina assignatura sí que la podia mantenir circumscrita al temps que havia planificat dedicar-li, però en d'altres he hagut d'aprofitar cada moment lliure per a aconseguir tirar-les endavant.

És per això que a **més de la planificació inicial**, amb el calendari de treball i la distribució de tasques entre els membres de l'equip **cal ser conscients que potser caldrà replanificar i repensar els acords** per a adaptar-los a l'evolució que vagi tenint el grup i els imprevistos que puguin sorgir.

El fet de ser un treball en equip i, a més a més, virtual afegeix dificultat a aquest punt. És fàcil modificar els horaris que t'has pensat per a tu sol, però **en el cas d'un grup no es pot fer res unilateralment, sinó que s'ha de valorar l'opinió dels altres.**

[Es marquen les premisses en subratllat i les conclusions en **negreta**]

Intervenció d'estudiant de la UOC en un debat virtual

Ens pot resultar molt útil indicar diferents recursos tipogràfics per a ressaltar els elements del text argumentatiu; per això, hem optat pel **subratllat** en les premisses i per la **negreta** en les conclusions. En el text observem que s'està debatent sobre com es pot conciliar la vida personal i laboral amb el treball en equip a la UOC. La primera premissa fa referència a dades de l'experiència de l'estudiant («a la nostra vida tenim diferents espais d'activitat i de relació, on encabim el temps que dediquem als nostres interessos i obligacions») i la segona, relacionada amb la primera, posa èmfasi en el fet que la reorganització del treball en equip virtual s'haurà de fer tenint en compte el temps lliure i decidint la part que s'hi destinarà. Com a conclusions de l'anteriorment formulat, l'estudiant assenyala la **necessària replanificació dels acords** i la necessitat de **comptar amb els altres per a arribar a bon port en la planificació grupal**.

L'argument en general es pot acceptar amb noves dades i proves (es poden esmentar fonts consultades, per exemple) o bé ser contestat i discutit: en aquest cas ens trobem amb un **contraargument** o argument que s'utilitza en contra d'un que ha estat emès anteriorment, atacant-ne la tesi principal i la seva plasmació en la conclusió.

En l'exemple següent veiem una contraargumentació que discuteix la tesi que cal seguir un procés per a triar un líder o coordinador en l'equip de treball:

En relació amb l'altre tema recurrent del debat, el lideratge, penso, com molts de vosaltres, que és un aspecte clau en els treballs col·laboratius. Tot i això, **no crec que calgui donar moltes voltes a com es tria el líder, sigui virtualment o presencialment, ja que aquesta figura apareix de manera espontània, i quan ho fa tothom la reconeix sense necessitat d'etiquetar-la com a tal**. Per a mi és bo que hi hagi líders perquè ajuden al bon funcionament de l'equip, i penso que n'hi pot haver més d'un, però també crec que cada membre del grup té un paper rellevant més enllà del coordinador, i si un s'hi fixa bé, pot observar que totes les aportacions solen ser especials i útils a la seva manera en la consecució de l'objectiu final.

[En **negreta**, el contraargument]

Intervenció d'estudiant de la UOC en un debat virtual

La intervenció de l'estudiant fa referència a altres missatges anteriors que insistien en els processos que calia dur a terme per a triar el líder de l'equip de treball: ella pensa que la figura del líder emergeix espontàniament en el procés del treball en grup, per la qual cosa és sobrer proposar mecanismes per a la seva tria. Després matisa el seu argument assenyalant que, tot i que el lideratge és rellevant, cada participant aporta qualitat en les diferents tasques més enllà de la figura que aparegui per a liderar l'equip.

Observem que el contraargument no discuteix la tesi principal de la discussió, la importància del lideratge en els treballs col·laboratius, sinó la forma com es legitima i s'exerceix aquest lideratge.

En qualsevol text hi ha tres aspectes que contribueixen a la seva eficàcia comunicativa i que no es poden perdre de vista en els debats virtuals:

1) **Adequació:** el text s'ha d'ajustar a la situació comunicativa (la discussió entorn d'un tema, document o cas), emprar un registre formal, tot evitant les faltes d'ortografia i les errades d'expressió o el mal ús dels signes de puntuació. Cal separar pertinentment els paràgrafs i, com hem assenyalat anteriorment, marcar tipogràficament premisses i conclusió.

2) **Coherència:** el text ha de seguir un fil argumentatiu, partir d'una introducció, desenvolupar-se lògicament i arribar a conclusions que es derivin de les premisses. S'ha d'ajustar al que coneixen els participants en el debat, ser fruit d'un procés de selecció de la informació i estar ben organitzat. Una intervenció sense coherència no aporta res; per això, és aconsellable fer un esquema previ de les idees abans d'escriure.

3) **Cohesió:** el text està format per diferents oracions o enunciats que es relacionen entre si mitjançant un seguit de mecanismes, com poden ser la repetició, la substitució sinonímica, la pronominalització i, sobretot, els marcadors textuais i els connectors. Aquests mecanismes permetran que els nostres lectors compreguin el text en la seva totalitat.

Els marcadors textuais i els connectors

Per a aconseguir construir un text cohesionat cal fer ús dels marcadors textuais i els connectors: els primers classifiquen la informació, introdueixen els temes i marquen l'ordre del discurs, mentre que els segons relacionen els paràgrafs i les frases del text.

Exemples de marcadors textuais: *en primer lloc, en segon lloc, pel que fa a X, a més a més, d'una banda, per exemple, en resum, en conclusió, per a acabar...*

Exemples de connectors: *atès que, perquè, gràcies a, per tant, per consegüent, amb l'objectiu de, això no obstant, malgrat que...*

Una darrera característica que cal remarcar és la **cloenda**: el nostre text no pot acabar de qualsevol manera, sinó que ha de quedar ben tancat amb les nostres conclusions:

«El text lingüístic està sotmès a la llei inexorable de la temporalitat. Té una durada i, doncs, un origen, un desenvolupament i un acabament o conclusió. De la mateixa manera que no convé escriure textos "acèfals", sense títol, encapçalament o lema inicial, tampoc no és gens recomanable que els textos acabin de qualsevol manera, per cansament o per imperícia de qui els ha redactat. Cal, doncs, cercar la clausura textual, el tancament del cercle de l'escriptura.»

Lluch i Nicolàs (2015, pàg. 36).

Només així aconseguirem que les nostres intervencions en el debat siguin textos eficaços persuasivament, amb bons arguments que puguin ser vehicle per a l'aprenentatge en un entorn virtual.

2.2. Normes formals de participació

Un cop analitzades les característiques dels textos argumentatius i estudiat com es pot aplicar la tècnica argumentativa, presentarem les normes formals de participació en els debats virtuals. Aquestes, sens dubte, ens seran molt útils per a preparar les diferents intervencions i perquè el debat sigui un tot ordenat

Per a saber-ne més:

<https://www.upc.edu/slt/ca/recursos-redaccio/criteris-linguistics/frases-lexic-para-graf/marcadors-i-connectors>

i no una simple successió de missatges. Aquestes pautes faciliten el seguiment del debat per part del professorat col·laborador i esdevenen elements avaluable.

Podem dividir aquestes normes formals de participació en diferents grups:

1) Pel que fa a la forma dels missatges:

- És **clau indicar sempre el tema o assumpte del missatge**: això permet una millor organització de les intervencions pel tema que tracten. Si deixem buit l'assumpte, això pot ser interpretat com un senyal de deixadesa i no ens ajuda a entrar-hi amb bona disposició. Si el missatge és una resposta a un altre, podem optar per deixar el mateix (per exemple, **RE: Lideratge compartit**) o modificar-lo en funció dels matisos que hi hàgim incorporat.

Missatge amb tema i respostes en el mateix fil de conversa.

- **Incloure la salutació i la signatura en els missatges**: són normes de cortesia indispensables en un context formal. D'una banda, la salutació ens introdueix en el missatge i la signatura el tanca, indicant que s'ha acabat d'escriure. No incloure'ls fa pensar en una certa deixadesa en la presentació del nostre discurs.

Exemple de missatge sense salutació ni signatura

Personalment crec que l'actitud més important és sempre ser optimistes. A vegades la tecnologia potser ens pot semblar complicada, però és important tenir una ment oberta i, sobretot, paciència. El negativisme, l'únic que porta són més problemes.

A la vegada, en treballar en grup s'ha de ser molt organitzat, realista i empàtic. L'organització i l'ordre són fonamentals perquè un treball en equip surti bé. Si no hi ha organització i, al contrari, optem per la improvisació, poca cosa farem. En aquesta equació també hem de sumar la comunicació. Organització i comunicació, sens dubte, van agafats de la mà.

En resum, l'actitud positiva és la clau en qualsevol aspecte de la nostra vida, però si parlem de TIC, també hi hem de sumar la paciència i la constància. I per a treballar en equip, sobretot ordre i comunicació!!

Intervenció d'estudiant de la UOC en un debat virtual

- **Cada missatge s'ha de centrar en una idea o tema**: no ens hem d'obsessionar a incloure totes les idees del debat en un únic missatge, sinó que ens hem de centrar en la idea que volem argumentar o contraargumentar o bé a respondre una reflexió prèvia.

- **Els missatges no han de ser ni massa breus ni massa llargs:** cal evitar els missatges que simplement són un assentiment d'una opinió anterior, atès que no contribueixen gens a la discussió. D'altra banda, els missatges excessivament llargs no ajuden a centrar les argumentacions i impliquen una pèrdua d'espontaneïtat.
- **Utilitzar un registre adequat,** fent servir terminologia específica, però sense ser massa formal. Tanmateix, no s'ha d'emprar mai argot especial ni termes malsonants. Es pot enriquir la discussió amb exemples i experiències.
- **Destacar premisses i conclusió en subratllat i negreta:** ens ajuda a centrar l'atenció en els termes rellevants del missatge. També és imprescindible indicar els títols de monografies amb cursiva i inserir imatges només quan sigui necessari. Cal evitar les adjuncions de documents si no és un element que ajudi a la comprensió de l'argumentació. Omplir els missatges d'adjunts també contribueix a perdre dinamisme. En cap cas no s'han de fer les intervencions en documents adjunts.
- **Respectar el bon ordre i la dinàmica dels fils de conversa:** quan fem aportacions que es refereixen a argumentacions anteriors no hem d'obrir un nou fil, sinó respondre el que ja està obert. En tot moment cal donar resposta al missatge adequat. Més endavant explicarem amb detall com funciona aquesta configuració especial dels debats virtuals.

2) Pel que fa al contingut dels missatges:

- **Emprar la tècnica argumentativa i centrar-la sempre en les idees i opinions dels participants:** no s'ha d'incórrer mai en la fal·làcia *ad hominem*, és a dir, no s'ha d'atacar mai la persona ni desqualificar-la, sinó tan sols els arguments que utilitza. Per això cal ser especialment curiosos i mantenir una actitud de respecte i tolerància. En els entorns virtuals és molt fàcil que hi hagi malentesos; per tant, és molt aconsellable evitar les ironies.
- **Donar força als arguments** amb referències externes al debat, extretes de diferents fonts (amb la citació corresponent), amb la possibilitat d'enllaçar-les. Si s'esmenten fragments dels autors citats, caldrà assenyalar-ne l'autoria i fer visibles quines parts del missatge són pròpies i quines són citacions. Emprar referències ofereix més riquesa a les nostres intervencions.
- **Utilitzar els conceptes propis del debat de forma precisa i correcta,** no perdre's en temes que no tenen a veure amb el contingut central.
- **Publicar el missatge a la carpeta específica que faci referència al contingut tractat:** sovint els debats virtuals es divideixen en focus diferents mitjançant carpetes específiques; per això, cal fer arribar el nostre missat-

ge a la carpeta que es correspongui amb els conceptes tractats; si no, pot donar lloc a confusions.

Exemple de missatge amb enllaç a referència específica

Bon dia a tothom!

En un **article** de la *Harvard Business Review* es parla de l'**efecte i l'impacte que provoquen en la productivitat els equips positius** i basa la seva teoria en diferents punts que cal tractar en els equips. Alguns punts són de **mentalitat molt americana** (són els líders indiscutibles en **teories de lideratge i motivació**). Recordem aquella frase del president JFK que deia: «No et preguntis què pot fer Amèrica per a tu, sinó pregunta't què pots fer tu per a Amèrica.»

Segons l'article, perquè els equips tinguin actituds positives i, a més, afavoreixin la productivitat s'ha de:

- **Mantenir l'interès** per la resta de membres de l'equip.
- Proporcionar **suport mutu**, incloent-hi l'oferiment de la **bondat** i la **compassió** quan els altres estan lluitant (per la feina).
- Evitar la **culpa** i **perdonar** els errors.
- **Inspirar** la resta per a la feina que cal fer.
- Fer èmfasi en la **significació** de la **feina feta**. Tractar els altres amb **respecte, gratitud, confiança i integritat**.

Podeu consultar l'article a: <https://hbr.org/2015/03/positive-teams-are-more-productive>

Espero que sigui del vostre interès.

Salut!

Intervenció d'estudiant de la UOC en un debat virtual

3) Pel que fa a la interacció:

- **Preparar el debat** tot llegint les intervencions ja publicades, prenent notes de les idees que han aparegut i marcant els seus autors per si ens hi hem de referir. Tenir presents les intervencions anteriors és rellevant per a evitar les repeticions.
- **Atribuir les argumentacions als estudiants que les han publicat**: és recomanable esmentar els companys al·ludits i argumentar si estem d'acord o no amb les seves reflexions. Podem citar alguns dels seus fragments per a afavorir la discussió.
- **Incloure les nostres intervencions de manera coherent** en el desenvolupament del debat a partir de les contribucions dels companys i seguint les indicacions del professor col·laborador, que actua com a moderador. Per a mantenir aquesta coherència cal ser conscients dels fils de conversa i veure si hem d'obrir-ne un de nou o respondre el que ja ha estat obert.
- **No obsessionar-nos a fer moltes intervencions**, sinó cenyir-nos al nombre que estableixi el professor col·laborador. Sempre és millor la qualitat que la quantitat. Tampoc no hem de respondre totes les al·lusions, sinó

les que jutgem més pertinents: ens pot ser útil agrupar les al·lusions en un missatge.

- **Respondre en un període curt de temps** si hem d'intervenir a favor o en contra de les idees exposades per altres companys o companyes.

Exemple de missatge amb al·lusions

Hola a tothom,

Estic molt d'acord amb **el plantejament d'en Pere**. Crec que és un enfocament pràctic i dirigit a la nostra meta, que és **aprendre a treballar en equip en un entorn virtual**.

Podrem avaluar la nostra capacitat de **compromís, constància i humilitat si reconeixem que necessitem ajuda dels companys**. Posarem a prova la nostra capacitat d'**organització i d'establir acords assumibles per a tots i que beneficien el projecte**. Assolirem el repte de **ser àgils i dinàmics per a acabar a temps la feina que ens proposem**.

Jo també crec, **com diu la Maria**, que **la figura del coordinador/portaveu és important**. És una tasca més de les que s'hauran de repartir, per a la qual cal tenir certes habilitats de tipus organitzatiu i de lideratge. Per això penso que és la més delicada d'assignar si no surt d'una manera espontània dins del grup. Si més no, serà quelcom que tinc ganes de veure com sorgeix quan fem els grups.

Seguim parlant.

Intervenció d'estudiant de la UOC en un debat virtual

4) Pel que fa a la dinàmica del debat

- **Entrar diàriament (o gairebé) a l'espai *Debat* de l'aula per a llegir els missatges:** el professor col·laborador marcarà la durada del debat, i és per això que caldrà fer-ne un seguiment intensiu durant el procés. Aquesta estratègia és molt positiva, atès que permet evitar que s'acumulin els missatges per llegir i ens facilitarà l'aprenentatge col·laboratiu. Com hem esmentat més amunt, haurem de preparar les nostres intervencions amb la lectura de les anteriors, sobretot les que formen part de la carpeta en la qual hem de participar o del fil de conversa al qual volem respondre.
- **Intervenir de manera constant, tant en el desenvolupament com en les conclusions del debat:** en l'enunciat de l'activitat es marcarà el nombre de missatges que caldrà fer (entre tres i sis intervencions és un nombre adequat) i també s'indicarà que no cal concentrar-les totes en uns pocs dies. Si les fem totes al principi, es pot interpretar com un simple tràmit que cal fer, i si totes es fan al final, es pot entendre com que no ens hem preocupat de fer-ne el seguiment els dies anteriors. Per a això el millor és espaiar-les temporalment: segurament seran molt més riques, ja que recolliran les diferents fases.
- **Planificar les nostres intervencions:** pot ser una bona idea per a espaiar-les, tot i que la dinàmica de la discussió pot fer canviar els nostres plans.

- **Llegir les indicacions que anirà oferint el professor col·laborador:** això ens permetrà millorar les intervencions a partir dels seus consells. Aquestes indicacions poden aparèixer en el Tauler de l'aula i també a les mateixes carpetes del debat.

Exemple de missatge del professor col·laborador al Tauler de l'aula

Hola una altra vegada,

Us volia fer unes precisions sobre el debat en el qual esteu participant:

1. Els missatges han d'anar a la carpeta corresponent de la pregunta, no a **Rebut**s ni a **Discussió**.
2. Cal complir les normes de comunicació virtual en aquesta mena de missatges.
3. Sempre s'ha d'indicar salutació i signatura final.
4. No podem publicar un missatge sense assumpte. I l'assumpte ha de tenir a veure amb el contingut.
5. Per a mantenir l'espontaneïtat, no s'han d'enviar fitxers adjunts.
6. Si responem el que ha dit un company, no s'ha d'obrir un fil de conversa nou, sinó publicar-ho com a resposta al seu missatge (en forma d'arbre).
7. Cal separar els paràgrafs i evitar les faltes ortogràfiques.
8. Es convenient no enviar dues o tres intervencions seguides, sinó espaiar-les. Si no, fa la sensació de complir un tràmit i no seguir el desenvolupament de la discussió.
9. Es recomanable **subratllar o indicar en negreta els conceptes importants** (premisses, conclusió, arguments, etc.), seguint la tècnica augmentativa.
10. A partir d'ara marcaré **en color verd** les intervencions remarcables en positiu i **en vermell** les que tinguin algun problema o aspecte formal dels esmentats mes amunt. Aquelles on no marqui res s'interpretarà que son correctes sense mes ni més.

El termini per a lliurar totes les intervencions es el pròxim **6 de març** a la nit. La carpeta **Conclusions**, que acabo d'obrir, serveix perquè els qui ja tingueu les intervencions fetes escriviu un darrer missatge a tall de recapitulació.

Ànims, bona feina!

Com a conclusió d'aquest apartat, és molt aconsellable que el grau de reflexió al llarg del debat sigui constant i propi d'estudiants universitaris, que tinguem iniciativa en el moment de plantejar noves reflexions i aportar elements nous a la discussió, sense repetir constantment els que ja hagin estat prou desenvolupats.

2.3. L'etiqueta en el debat

En els processos de comunicació a la xarxa és molt important conèixer les normes de comportament i l'actitud digital que hem de seguir, ja que en aquest entorn virtual hem de conèixer i interactuar. El debat constitueix un entorn d'aquesta mena i no és aliè a aquestes normes de conducta. Els valors que hem de respectar s'emmarquen en un codi de cultura digital, d'acord amb la taula següent (adaptada d'Aced, 2013):

Honestedat	No mentir mai, ser transparents. És millor no donar una dada que donar-ne una de falsa.
Confiança	Guanyar-se la confiança dels companys a fi d'establir relacions i comunicació efectives.
Solidaritat	Com que el web social és un entorn col·laboratiu, hem d'estar disposats no tan sols a rebre, sinó a donar alguna cosa a canvi.
Agraïment	Donar les gràcies per un comentari o per haver compartit un contingut nostre ajuda a crear comunitat.

Respecte	Tothom té dret a fer crítiques constructives, però de forma respectuosa i tolerant.
Humilitat	Hem de ser humils i acceptar que les aportacions de les altres persones enriqueixen els nostres punts de vista i ens fan millorar.
Flexibilitat	Cal tenir una mentalitat oberta als canvis.
Sentit comú	El sentit comú ha de guiar les nostres intervencions en el debat, ja que no hem de fer a la xarxa el que no fariem fora.

En els debats de la UOC, que són fòrums asincrònics, aquests valors són ben presents: en les nostres intervencions hem de ser honestos, oferir informació contrastada i generar confiança amb els arguments que emprem, fins i tot si ataquen algunes de les posicions que hàgim defensat anteriorment. L'important, sens dubte, és el respecte i la tolerància: no hem de tenir por de la crítica, sempre que es basi en un respecte escrupolós a les posicions d'altri, i hem de mostrar habilitats socials, donant les gràcies quan calgui o valorant en positiu les aportacions dels companys o companyes. El sentit comú hi ha de ser present: el debat virtual ha de ser tan sincer i espontani com el presencial. El fet que no estiguem cara a cara no ens ha de fer pensar en la impunitat dels nostres plantejaments: ens mostrem als altres de la mateixa manera i estem sotmesos al judici dels companys de l'aula i del professorat col·laborador. Sempre hem d'estar predisposats a aprendre i a enriquir-nos del treball de tothom: es tracta d'un entorn col·laboratiu, que permet que la feina del conjunt superi les aportacions individuals. Ho resumim en la infografia següent:

- ACTITUDS EN EL DEBAT -

Honestedat

En les nostres intervencions hem d'ofereir informació contrastada.

01

02

Confiança

Hem de generar confiança amb els arguments que emprem.

Respecte i tolerància

No hem de tenir por a la crítica, sempre que aquesta es basi en el respecte a les posicions dels altres.

03

04

Habilitats socials

Hem de donar les gràcies quan calgui i valorar en positiu les aportacions dels companys o companyes.

Sentit comú

El debat virtual ha de ser tan sincer i espontani com el presencial.

05

06

Disposició a aprendre

Hem d'estar predisposats a aprendre i a enriquir-nos del treball de tothom.

Imatges extretes de Pixabay.

Exemple de missatge d'agraïment

Bona tarda,

He fet el test que ha compartit la Núria. És realment interessant i es fa en una estona de res, encara que siguin 240 preguntes.

Els meus resultats han estat:

1. Amor per a aprendre.
2. La imparcialitat, l'equitat i la justícia.
3. La curiositat i l'interès pel món.
4. Valentia i coratge.
5. La intel·ligència social.

A veure si més gent s'hi anima; és una manera de conèixer-nos una mica!

Gràcies pel test, Núria!

Intervenció d'estudiant de la UOC en un debat virtual

En aquest marc resulta necessari observar les normes de l'etiqueta. Aquesta paraula (que en diversos idiomes incorpora una *n* al davant, *netiqueta*, de l'anglès *network* i del francès *etiquette*) designa el conjunt de normes de bona educació que s'utilitzen per a la comunicació en xarxa. Resulten de l'adaptació de les que fem en el món fora de línia. Són famoses les deu regles de Virginia Shea (1994), extretes del seu llibre *Netiquette*. En aquestes regles hi ha la recomanació explícita de seguir el sentit comú per a evitar els malentesos típics de les converses en línia. Cal fer un esforç d'empatia i de claredat, amb un llenguatge correcte i tenint cura de l'estil. Com dèiem més amunt, les ironies no són recomanables, sinó que cal insistir en la funció referencial i en un llenguatge preferentment denotatiu. En un debat virtual cal dir clarament allò que es pretén, sense perdre's en vaguetats. Aquestes normes també incideixen en l'adaptació del missatge a les característiques del canal. Sabem que ens hem de centrar en els continguts i en la terminologia específica del tema del debat a partir d'un article o cas de referència. No hem de fugir d'estudi, tot emprant un registre adequat i típic del context universitari. Tampoc no hem d'introduir soroll informacional repetint molts cops el que ja ha estat comentat: recordant la regla 4 («Respecta el temps i l'amplada de banda de les altres persones»), hem d'estar segurs d'aportar contingut rellevant per a no fer perdre el temps als altres. Aquestes normes també emfasitzen la necessitat de contrastar les fonts i escriure correctament. Encara que un debat pugui ser un lloc per a defensar les opinions de manera apassionada, hem de ser conscients que hi haurà gent que no compartirà els nostres punts de vista.

En resum, cal que respectem aquestes normes per a evitar problemes en el seguiment del debat i garantir una bona actitud digital: només així podrem generar intel·ligència col·lectiva mitjançant la construcció col·laborativa del coneixement.

Les deu regles de Virginia Shea

<http://eduteka.icesi.edu.co/articulos/Netiqueta>

Virginia Shea (1994). *Netiquette*: <http://www.albion.com/bookNetiquette/>

3. Etapes d'un debat virtual

En un debat virtual es poden distingir un seguit d'etapes (preparació, desenvolupament i conclusions amb tancament) en les quals es poden emprar recursos diferents. Compten amb la presència dels estudiants com a protagonistes actius del procés d'aprenentatge i amb el professor col·laborador amb la funció de moderador.

3.1. Preparació

Abans de començar el debat, el professor col·laborador presentarà l'activitat, fent al·lusió al document on es defineixen les línies generals (habitualment, l'enunciat de la PAC), al cas objecte d'anàlisi (que pot aparèixer en suport textual o audiovisual) i a la guia del debat (que especifica els punts clau que caldrà treballar en el moment de la discussió). És molt important, doncs, fer una lectura en detall d'aquestes orientacions, dels materials complementaris, del cas objecte del debat i de la guia abans de fer cap intervenció.

En la guia del debat el docent plantejarà els objectius de l'activitat, presentarà el document i els requeriments de les intervencions (nombre mínim i màxim de missatges, carpetes en les quals caldrà participar, fils temàtics principals, continguts que caldrà desenvolupar, etc.) i altres recomanacions específiques. La proposta de diferents línies de discussió té com a objectiu que, en el període marcat, s'obrin fils de conversa que intentin respondre cadascuna de les qüestions formulades. Els missatges es faran arribar a l'espai *Debat* de l'aula (en una de les fases de la línia de temps de l'assignatura) i a les carpetes que proposi el professor col·laborador.

▼ **Debat del cas** 0 177

Per a llegir els missatges, accedeix a l'eina per mitja de la icona 'Visualitza'ls tots' al costat del nombre de missatges

Espai *Debat* de l'aula

Rebut	
Discussio	1
01_Actituds_positives	50
02_Tasques_obligacions	29
03_Equip_equilibrat	42
04_Estrategies_comunicacio	26
Conclusions	29

Estructura de carpetes de l'espai *Debat*

Cadascuna de les carpetes se centra en un aspecte concret i el professor col·laborador pot restringir el nombre de missatges i de carpetes on els estudiants hauran d'intervenir.

Precisament el professor col·laborador és el **moderador del debat** i pot exercir aquestes funcions de maneres diferents, d'acord amb el seu estil:

- Pot fer intervencions que tinguin a veure amb el contingut del debat, sintetitzant alguns aspectes tractats o fent-ne recapitulacions. Les pot fer en genèric a la carpeta arrel o en alguna de les carpetes temàtiques.
- Pot emprar les marques de color per a indicar el compliment o no d'algunes de les normes del debat. N'haurà d'haver explicat abans el significat.
- Pot introduir notes de colors per a fer algun comentari concret a un/a estudiant.
- Pot editar l'espai de presentació de l'espai *Debat* per a introduir algun esquema o per a recordar els terminis.

Marques de colors editades pel professor col·laborador

x tanca

Anotació

Icona associada :

Títol de la nota :

Signatura del missatge

Descripció

Hola:

Hauries d'indicar la signatura en el missatge.

Molts ànims, fins aviat!

Vull fer pública la nota

accepta

cancel·la

esborra la nota

Nota de color, recurs que té al seu abast el professor col·laborador

En tot cas, el professor col·laborador informará sobre les eines que utilitzarà al llarg del debat.

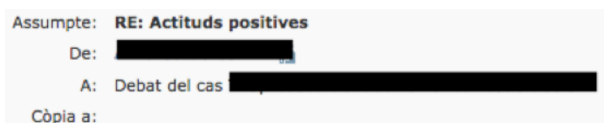
En resum, abans de començar a intervenir en el debat cal haver llegit els documents de referència i les indicacions que s'hagin ofert des del Tauler. Els estudiants hauran de tenir cura del procediment de participació i de les normes formals, així com de la tècnica argumentativa i dels requisits lingüístics.

3.2. Desenvolupament

El debat es desenvolupa, com ja hem assenyalat més amunt, en l'espai corresponent de l'aula i en el termini que s'hagi determinat en el pla docent o l'enunciat de la PAC. Abans de fer una intervenció és molt recomanable seguir l'esquema següent:

- 1) En línia, llegir les participacions dels companys fins a la data (és important no començar massa tard, com ja hem indicat).
- 2) Prendre nota de les aportacions que jutgem més interessants.
- 3) Triar la carpeta o fil de conversa en el qual volem participar.
- 4) Determinar si respondrem algun fil ja obert o si proposarem una idea nova, és a dir, si publicarem el missatge com a resposta o obrirem una nova conversa.
- 5) Preparar el missatge fora de línia amb el processador de textos, tot repassant els continguts del document de referència i cercant informació complementària.
- 6) Corregir-ne l'ortografia i l'expressió.
- 7) Copiar i enganxar el text en el missatge del debat, editar-lo en format enriquit i ressaltar tipogràficament premisses i conclusió, així com possibles fonts consultades.
- 8) Publicar-lo, vigilant que es trobi a la carpeta triada o en el fil que s'hagi determinat.

Missatge ben estructurat, amb marques tipogràfiques, justificació de paràgrafs i enllaç extern. És la resposta a un fil de conversa ja obert.

Assumpte: **RE: Actituds positives**
De: [Redacted]
A: Debat del cas [Redacted]
Còpia a:

Hola, Pere i companys/es,

Estic totalment d'acord amb els valors i les actituds que presentes. Tot i això, a tot el que exposes es podria afegir el valor/l'actitud de **l'ajuda als altres**. I aquí és on es podria

enllaçar amb la pregunta que formuleu sobre el fet que hi hagi o no hi hagi la figura d'un líder. Segons la meua experiència en treballs en equip (parlo de tots els vessants possibles: treball acadèmic, organització familiar, projecte laboral, etc.), la figura del líder és bastant present i necessària perquè tot rutlli com Déu mana.

Ara bé, **com/què és un líder?** Si volem respondre ràpidament aquestes preguntes, suposo que el primer que farem tots és anar a internet. Si més no, això és el que he fet jo. I què hi he trobat? Doncs desenes de pàgines sobre psicologia, entrenament, emprenedoria, política, etc. que tractaven aquesta figura. Per a simplificar, però, he anat a la Viquipèdia per a veure què hi havia a l'entrada *lideratge* (podeu consultar-ho aquí): sembla que la cosa no és tan senzilla de catalogar i de definir, ja que hi ha diversos autors que tracten el tema i que tenen visions divergents i, per tant, catalogacions diferents.

Com que m'agrada tenir en compte diferents punts de vista, prenc la llista de tipologies i característiques més freqüent i exposo les **actituds/aptituds que ha de tenir el líder de l'equip**. Així, doncs, el lideratge ha de ser:

1. **Informal/espontani** (emergent en el grup, sense una tria preestablerta): normalment, això es detecta els primers dies.

2. **Democràtic**: el líder potencia la discussió del grup. Els criteris d'avaluació i les normes són explícits i clars. Quan cal resoldre un problema, el líder ofereix diverses solucions, entre les quals el grup ha de triar.

3. **Lateral**: es duu a terme entre persones del mateix rang dins d'una organització o organigrama o també es pot definir com el procés d'influir en les persones del mateix nivell organitzacional per a aconseguir objectius en comú amb l'organització.

La qüestió que es planteja a continuació, però, és saber qui reuneix les característiques d'un líder i, si dins del grup no n'hi ha cap (que sol ser una cosa bastant estranya, ja que sempre hi ha algú que porta la batuta), com es poden desenvolupar aquestes habilitats en la persona. **Qui és un líder? Es pot aprendre a ser un líder?**

Seguim endavant!

Intervenció d'estudiant de la UOC en un debat virtual

Durant el debat, d'acord amb el que hem comentat més amunt, resulta pertinent saber si hem de crear un fil de conversa nou o bé hem de respondre'n un que ja ha estat creat abans. Això dependrà de si fem una aportació amb idees noves que no hagin aparegut o de si volem respondre o discutir alguna idea que ja hagi estat proposada.

Ara bé, què són els fils de conversa? Es tracta del format d'arbre dels missatges que s'estructuren entorn d'un mateix tema. Això vol dir que els missatges, en aquesta configuració, no es visualitzen per la data de publicació, sinó pel tema al qual ofereixen resposta. El que interessa, doncs, no és la simple datació cronològica de les intervencions, sinó la seva pertinença a una discussió concreta. L'arbre que es constitueix ens ho mostra:

Fil de conversa començat amb respostes

Podem observar que els missatges de resposta inclouen el mateix assumpte, la qual cosa significa que discuteixen aspectes plantejats en el missatge inicial.

Quines són les recomanacions per a fer un bon ús dels fils de conversa?

1) Evitar començar nous fils de conversa d'alguna qüestió que ja ha estat proposada en un fil anterior; per tant, també cal evitar començar fils de conversa amb el mateix assumpte. Repetir els temes fa perdre espontaneïtat en el debat.

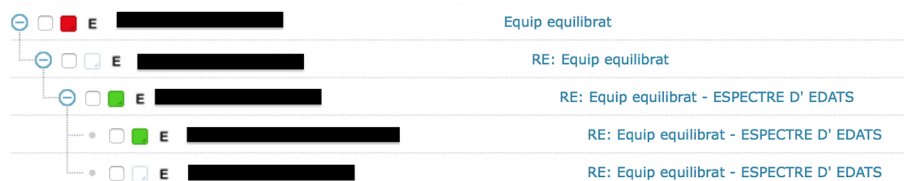
2) Si cal dur a terme una aportació que faci referència a un missatge anterior, n'hi ha prou de respondre el missatge (*RE: Actituds positives*, per exemple): això permetrà ordenar les participacions del mateix tema en forma d'arbre. Tampoc no caldrà copiar el missatge original, atès que és reiteratiu.

3) Cal evitar complicar l'arbre del fil de conversa amb respostes a respostes. Sempre és millor respondre el missatge principal. Si premem el símbol (+) obrim el fil de conversa, mentre que amb el símbol (-) el tanquem i només es visualitza el missatge inicial.

4) Si volem veure l'ordre cronològic dels missatges, ho podem fer llistant-los amb l'opció **Llegeix tots**, tot i que si volem seguir temàticament la discussió, és del tot innecessari.

5) No ens hem d'obsessionar a obrir nous fils de conversa: les nostres aportacions poden ser igualment brillants si les fem com a respostes als ja iniciats.

6) No hem d'incloure temes aliens a la temàtica del debat.

Arbre amb respostes i respostes a respostes

En la imatge següent podem trobar les opcions que tenim quan volem treballar amb missatges en el debat:

El primer que haurem de fer és triar i obrir la carpeta en la qual volem fer la intervenció, en el cas que el professor col·laborador hagi distribuït carpetes temàtiques:

Discussio	1
01_Actituds_positives	50
02_Tasques_obligacions	29
03_Equip_equilibrat	42
04_Estrategies_comunicacio	26
Conclusions	29

Carpets temàtiques en el debat

A continuació, el procés serà el següent:

- 1) Pitjarem **Missatge nou** només si volem fer una aportació original en un nou fil de conversa.
- 2) Per a seguir un fil de conversa ja iniciat, seleccionarem el missatge corresponent i emprarem el botó **Respon**.
- 3) Per a obrir un missatge en finestra nova el seleccionarem i haurem de prémer el botó **Obre**.
- 4) Habitualment no utilitzarem l'opció **Respon al remitent**, ja que enviariem el missatge a la persona que l'ha tramès i la resta de participants en el debat no el podria veure. Tampoc l'opció **Reenvia**, que ens serviria per a trametre el missatge a algun altre usuari i tampoc no es publicaria en el debat.
- 5) Ens pot ser útil, per a veure tots els missatges i tenir l'opció de baixar-los al nostre ordinador, prémer el botó **Llegeix tots**: el resultat és una llista amb tots els missatges ordenats cronològicament.
- 6) L'opció **Historial** ens ofereix informació de quines persones han llegit un determinat missatge i en quina data i hora ho han fet.

La concreció de com s'organitza el debat es troba ben explicitada a la **guia del debat**. Al llarg del termini que s'estableixi caldrà preparar les intervencions i publicar-les espaiadament, ja que d'aquesta manera l'estudiant farà un seguiment continu i podrà estar atent als missatges de moderació del docent i als diferents temes que es vagin desenvolupant.

3.3. Conclusions i tancament

Els darrers dies del debat, un cop ja fetes les intervencions en els fils de conversa, es dedicaran a les conclusions, que es portaran a una carpeta específica creada pel professor col·laborador. Aquestes conclusions, a tall de síntesi, incorporaran aspectes concrets de temes que s'hagin tractat i que hagin resultat especialment rellevants al llarg del debat. En aquesta carpeta ens podem centrar en el fil que hàgim treballat, però també ho podem fer en altres qüesti-

ons més genèriques, ja que es tracta d'una recapitulació. És molt recomanable participar en aquesta carpeta de conclusions com a tancament de tot el procés de discussió.

Exemple de missatge a la carpeta *Conclusions*

Bon dia a tothom,

M'agradaria compartir amb vosaltres la meva reflexió final sobre els temes que s'han tractat al llarg d'aquest debat. A parer meu, els punts clau per a assolir l'èxit en un treball en equip en entorns virtuals són:

1) Donar el millor d'un mateix. Mantenir una actitud positiva, motivació, **responsabilitat**, **autoexigència**, **organització**, **perseverança**, etc. per als propis compromisos, i també envers els altres, oferint un tracte respectuós i de confiança mútua.

2) Treure el màxim partit de cada membre del grup. S'ha d'aprofitar la diversitat com a font de riquesa, tant de coneixements (per edat, formació, experiència) com d'aptituds i habilitats personals, per a **assignar les tasques més apropiades per a cadascú**.

Cal **valorar** les aportacions de cada integrant i comunicar-se amb respecte i empatia. Les diferents opinions, que mal comunicades podrien generar conflictes, ens fan ser més crítics, replantejar certes qüestions i ampliar el camp de visió. En els moments de crisi, cal recordar que és més el que ens uneix que el que ens separa: l'objectiu comú.

3) Aprofitar els recursos que ofereix la tecnologia per a **planificar** i organitzar les tasques, comunicar, reajustar, revisar, etc. i, així, salvar les distàncies i diferències de disponibilitat de cada component de l'equip. Deixar constància escrita de la feina feta ajudarà a recordar les normes i **respectar els terminis** fixats.

Gràcies a tots/es per les vostres aportacions, que ens fan créixer.

Salutacions.

Intervenció d'estudiant de la UOC en un debat virtual

Podem veure en aquest exemple que es tracta d'una intervenció no gaire extensa en la qual l'estudiant enumera quins són els punts que destaca en el debat que s'està acabant. Els enumera convenientment i en ressalta el més important en subratllat i negreta. És també un exercici de tolerància que inclou un agraïment final.

En aquesta part final del debat no cal seguir la mateixa estructura dels fils de conversa, ja que cada estudiant aporta un resum personal del que ha treballat. El professor col·laborador anunciarà la cloenda del debat en missatge en un dels espais de l'aula (que pot ser *Tauler* o el mateix *Debat*) i la podrà enriquir amb la seva pròpia síntesi.

4. L'avaluació del debat

Un cop acabat el debat s'obre el procés d'avaluació, en el qual el professorat col·laborador ha de valorar el compliment de les diferents indicacions que s'han ofert en els espais de l'aula i a la guia del debat. Aquesta avaluació ha de tenir presents un seguit d'aspectes, que resumim en els punts següents:

- 1) La realització del nombre d'intervencions requerides en el termini donat.
- 2) L'espaiament d'aquestes intervencions en el temps.
- 3) La publicació de les intervencions a la carpeta temàtica correcta.
- 4) L'extensió adequada dels missatges.
- 5) El seguiment de les normes formals de participació pel que fa al tema dels missatges, la salutació i la signatura.
- 6) L'ús d'un registre lingüístic adequat a l'entorn universitari.
- 7) L'estil i l'ortografia.
- 8) L'adequació, la coherència i la cohesió dels missatges.
- 9) La referència a les fonts consultades.
- 10) El respecte i la tolerància en el to de les intervencions; per tant, l'actitud cívica en un entorn virtual.
- 11) La capacitat per a introduir idees noves en el decurs de la discussió.
- 12) La capacitat per a respondre amb arguments les idees proposades pels companys.
- 13) L'ús adequat dels fils de conversa.
- 14) L'ús adequat de la tècnica argumentativa, amb tipografies diverses per a les premisses i la conclusió.
- 15) La publicació de la recapitulació del debat a la carpeta de conclusions.

En funció d'aquests ítems es pot determinar, a tall de **criteris orientatius**, el que seria una participació correcta, bona o excel·lent, de tal manera que la participació excel·lent incorpori tots els elements positius de les anteriors:

Participació correcta:

- Els missatges inclouen un tema que fa referència al contingut del missatge. També incorporen salutació i signatura.
- Són clars i concisos.
- El registre lingüístic és adequat.
- Els missatges són respectuosos i tolerants i fan al·lusió als temes del debat.
- No sempre es fa servir la tècnica argumentativa i, per tant, no es destaquen certs elements amb la tipografia.
- Els missatges no són simples repeticions d'altres intervencions anteriors, però introdueixen pocs elements nous.
- Els missatges no sempre s'han espaiat en el temps.
- El grau de reflexió és l'adequat en un entorn universitari.
- Els fils de conversa no sempre s'han emprat correctament.

Participació bona:

- Mostren que s'ha fet una lectura de tots els missatges de la carpeta en què s'ha participat.
- Utilitzen la tècnica argumentativa, tot destacant-ne certs elements amb la tipografia.
- Els missatges són coherents amb les intervencions anteriors i aporten elements nous de manera substancial.
- Els missatges s'han espaiat convenientment en el temps, cosa que mostra un seguiment constant al llarg de tot el debat.
- Es mostra un ús correcte dels fils de conversa, tant en el moment de proposar idees noves com de respondre a les formulades anteriorment.

Participació excel·lent:

- Apareixen referències externes en els missatges (citacions o enllaços a les fonts consultades) de manera coherent amb la temàtica del debat.
- Mostren iniciativa en l'aportació de noves idees en el debat.
- Incorporen una recapitulació argumentada a la carpeta de conclusions, a més dels missatges publicats a les altres carpetes.
- Responen a les intervencions anteriors en un termini de temps adequat.

Pel que fa a la participació incorrecta, seria la que no compleix amb els elements de la participació correcta pel que fa a la forma, el contingut, la interacció, el seguiment o el grau de novetat i originalitat de les intervencions. Com ja hem esmentat més amunt, el compliment d'aquests aspectes ens permetrà assolir la competència fonamental que es treballa al llarg del debat: **adquirir habilitats de comunicació en un entorn virtual d'aprenentatge**. Aquesta

competència és molt rellevant per als nostres estudis a la UOC i actualment també ho és per a les nostres interaccions virtuals a la vida personal i professional: ens ofereix eines de comunicació i col·laboració que alhora ens permeten esdevenir ciutadans i ciutadanes digitals.

Bibliografia

Fonts consultades

Barberà, E. (coord.); Badia, A.; Mominó, J. M. (2001). *Ensenyar i aprendre a distància: és possible?* Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya. <http://www.uoc.edu/web/cat/art/uoc/0105018/ensapren_imp.html>

Cassany, D. (2002). *La cuina de l'escriptura*. Barcelona: Empúries.

Gros, B.; Silva, J. (2006). «El problema del análisis de las discusiones asincrónicas en el aprendizaje colaborativo mediado». *RED. Revista de Educación a Distancia* (núm. 16). <<http://www.um.es/ead/red/16/gros.pdf>>

Guitert, M.; Romeu, T. (2008). *Material sobre debats virtuals*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya. <http://cv.uoc.edu/annotation/8e5e978c79cad77ff034f37c1d619297/464100/XX08_04506_01271/modul_1.html>

Lluch, G.; Nicolàs, M. (2015). *Esriptura acadèmica: planificació, documentació, redacció, citació i models*. Barcelona: Editorial UOC.

Núñez, F.; Gálvez, A.; Vayreda, A. (2003). *La participació en un fòrum electrònic: motius, auditoris i posicionaments*. Barcelona: FUOC. <<http://www.uoc.edu/dt/20198/>>

Ruiz Molina, M. E. (2007). «Debat presencial o virtual?: implicacions per a l'avaluació». *II Jornades en xarxa sobre l'EEES: compartint noves pràctiques docents. 25 d'octubre-16 de novembre de 2007*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya. <http://www.uoc.edu/symposia/ee-es2007/files/A_c_eugenia_ruiz.pdf>

